

Toen kwam jij

Jan Meijering

Interview met Philip Hopman (1961), illustrator van Voordat jij er was, geschreven door Daan Remmerts de Vries, dat in 2010 de Gouden Griffel won voor het beste Nederlandse kinderboek. Voor dat jij er was is een luchtige eigentijdse vertelling van het scheppingsverhaal. Het is een prentenboek, een voorleesboek en is ook uitnodigend boek voor kinderen om zelf te lezen. Het juryrapport spreekt van een grappig, ontregelend en rijk kinderboek van uitzonderlijk hoog niveau. Tekst en tekeningen versterken elkaar. Het boek kan dienen als vertrekpunt van gesprekken tussen ouders en kinderen over geloof en de maakbaarheid van de samenleving.

Wolf en Konijn rijden door het niks alwaar ze een mannetjes-mens aanrijden dat ze meenemen naar huis en in een bakje stoppen. Ze noemen hem Adje. Later vangen ze een vrouwtje dat ze Eefje noemen. Adje en Eefje spelen leuk samen en al spoedig krijgen ze een kleintje. Als ze vrijgelaten worden zijn ze bedroefd, maar het kind schept in zeven dagen planten, dieren (waaronder een dino), een auto en een huis en vindt het lachen uit. Wolf en Konijn zijn dan weg, vertrokken in een raket en het kind gelooft dat ze 'hierboven' zijn.

In een grijs blokje een citaat:

Eerst was er niks.

Toen kwamen Wolf en Konijn.

Toen kwam Adje, toen kwam Eefje.

Toen kwam jij.

Poppetjes tekenen

Philip Hopman: 'Als kind was ik veel aan het tekenen, ik tekende altijd poppetjes en zo noem ik het nog steeds: ik ga poppetjes tekenen. Er is eigenlijk niet veel veranderd, ik maakte altijd al kleine poppetjes, heel veel, heel petieterig, in landschappen, in huisjes. Altijd in situaties: een draaimolen of Sinterklaas of een plein vol dansende mensen... ik heb nog steeds een voorliefde voor hele complexe tekeningen waarbij van alles te zien is. Op de Rietveldacademie kwam ik er achter dat ik alleen maar wilde tekenen. Bij de illustratie-afdeling voelde ik me helemaal thuis.'

Bijbel met Gustav Doré

‘We kwamen uit een gezin van bollenboeren, we hadden weinig boeken in huis maar er was wel een Bijbel met illustraties van Gustav Doré, die vond ik prachtig. Het was een box met het Oude en Nieuwe Testament. Ik vergaapte me aan die tekeningen omdat ze heel realistisch waren. En heel mysterieus en gewelddadig met onthoofdingen. Het staat me nog echt voor de geest hoe Judith met die blik het hoofd van Holofernes omhoog houdt. Verder hadden we qua illustratoren weinig, met Donald Duck heb ik nooit iets gehad. Wel met Kuifje. Wat ik knap aan Hergé vond, was dat hij een auto tekende zoals hij moest zijn, dat was ècht een Rolls Royce. Die kon echt rijden. Als ik een auto teken in *Voor dat jij er was* dan is het ook echt een Ferrari.’

Zonnigheid

‘Als ik maak wat ik als kind leuk vond, blijkt dat aan te slaan bij kinderen van nu. Ik maak tekeningen waarin je kunt verdwijnen. Zoals een collega eens zei: ‘aan jouw tekeningen kun je zien dat je een hele leuke jeugd hebt gehad.’ Zo’n zonnigheid is er altijd wel. Dat wil ik laten zien in tekeningen: een mate van geluk. Kleurstelling, detaillering en karakterisering maken de tekeningen aangenaam. Er is geen duidelijker testpubliek dan de kinderen zelf, als ze het niet interesseert doe je iets niet goed. Bij het voorlezen merk je heel snel wat ze wel of niet leuk vinden. In een schoolklas merk je dat het iets magisch is wat je doet. Dat je met een streepje begint en het wordt een neushoorn. Zo’n klas heb je dan meteen om je vinger gewonden.’

Mysterie

‘Voor kinderen van een jaar of zeven is die link met het bijbelse scheppingsverhaal heel leuk. Dan is die twist, de omkering van dieren en mensen, interessant. Mijn zoontje van vier gaat naar een katholieke school maar weet daar nog niets van. Later wel en daarom was het ook zo leuk om dit boek te maken. Hoe dan ook kun je het Oude Testament zien als heel mooie verhalen waarop onze samenleving is gestoeld. Die verhalen komen in allerlei vormen steeds maar weer terug. Ik ben blij dat ik ze heb geleerd. De Bijbel is een inspiratiebron voor dit boek. Wat ik er in heb proberen te leggen is het magische, wat ik ook zag in bijbelillustraties. Qua sfeer heb ik in die tekeningen iets van mysterie in proberen te leggen in kleur en uitdrukking. Mijn tekeningen zijn vaak heel complex maar *Voor dat jij er was* is vrij ingetogen. In de eenvoud van die tekeningen heb ik een soort tweede laag weten te brengen. Door het niets rijden... dit is het meest bizarre verhaal dat ik ooit heb gemaakt.’

Goddelijke wezens Wolf en Konijn

‘Het geeft een mooie rust in het boek dat links telkens een pagina is met veel wit, de tekst en een kleine tekening en rechts de tekening met kleur. We hebben heel veel gepraat en nagedacht over hoe we dat boek gaan vormgeven. Je kunt je goed concentreren, er staat geen tekst over de tekening, het is heel sober. Het leuke in de tekst is dat Wolf en Konijn in de raket stappen en dat de ouders dan vragen: ‘waar zijn die dan nu?’ Het kind zegt dan: ‘ik geloof dat ze hierboven zijn’. Het is een grappige manier om aan te geven dat er een goddelijk wezen is, hier in vorm van een wolf en een konijn. Die heeft het jongentje verzonnen, hij maakt zijn eigen wereld. Uiteindelijk gaat hij lachen, wat alleen mensen kunnen, waardoor je denkt: dat zijn wij’.

Eefje verleidt Adje

‘Eefje moest een femme fatale zijn, ze is geïnspireerd op Veronica Leigh een pin up uit vervlogen tijden. In zo’n rode barbiepoppenjurk moet zij Adje verleiden. De donkere Adje en de blonde Eefje zijn een Hollywood-stel. Hij heeft wat haar op zijn kin, een heel klein sikje. Ik wilde een moderne man neerzetten, eigenlijk een non-descript type, geen held of sukkel, gewoon een man die je zou kunnen tegen komen. Het is iemand die een ontwikkeling kan doormaken.’

Samenwerking

‘Daan heeft speciaal voor mij de tekst geschreven. De samenwerking met mij is heel leuk gegaan. Op een feestje van een uitgeverij heb ik ooit tegen Daan staan klagen dat ik er eigenlijk geen zin meer in had, dat ik alles wat ik tekende stom vond. Ik wilde niet nog twintig jaar het zelfde tekenen. Een maand later zei hij: ik heb dit voor je geschreven. Ik vond het verhaal fantastisch. Ik heb het met hem heel veel over de tekeningen gehad, over bijvoorbeeld het gebruik van foto’s. Wat het jongentje gaat maken moest echt anders zijn dan de tekeningen.

Wolf en Konijn zijn goden, maar zien er ook lullig uit met zo’n Hawaï-shirt en een fototoestel om de nek. Dat zijn details die er gaandeweg inkomen.

De dino kwam er heel terloops in, het is een speelgoeddino van een stiefkind van een nichtje. Het autootje is van een vriendin, die kon ik fotograferen. Mijn nicht Katinka Krijgsman heeft het lieveheersbeestje gefotografeerd en alle foto’s er in gefotoshopt. Iedereen voegt iets toe en wat dat betreft is het een gesamtkunstwerk.’

Discussie aan tafel

‘Ik wilde echt een boek maken waar ik helemaal tevreden over was. Ik ben een handige tekenaar, ik kan alles tekenen, maar dat levert niet altijd een interessante tekening op. Juist met dit boek moest er een dubbele bodem in. Dan moet je er voor zorgen dat je die extra laag in de tekeningen gaat leggen, dat is een lastig, persoonlijk proces geweest. Er is heel goed op dit boek gereageerd, het maakt iets los en daarmee is het boek geslaagd. Als er een discussie aan tafel ontstaat over wat is dit voor een boek? Het is nergens blasfemisch of krenkend. Het gaat over de creatie, het scheppen van de wereld en het scheppen van je eigen wereld en daarin je eigen beslissingen nemen.

Op een christelijke school zou je een interessante discussie kunnen voeren door de makers van het boek uit te nodigen.

Illustreer en verlicht en dat vind ik in beginsel goed. Het is leuk als je een tweede verhaal kunt vertellen met je illustraties boven het verlichten uit, dan is het een toevoeging aan het verhaal. Het verlichten van teksten deden monniken in de Middeleeuwen ook heel kundig, zij waren illuminatoren. Ik doe dat ook met liefde en passie.’

Meer over Philip Hopman: www.philiphopman.nl

QuickTime™ en een
TIFF (ongecomprimeerd)-decompressor
zijn vereist om deze afbeelding weer te geven.

Schrijver

Daan Remmerts de Vries

Illustrator

Philip Hopman

ISBN

978 90 451 0986 2

Aantal pagina's

64

Uitvoering

Gebonden

Uitgever

Querido Kind

NUR

274

Prijs

€ 14,95